EELNÕU
17.11.2026

VABARIIGI VALITSUS
MÄÄRUS

Sõjavangi kinnipidamise ning asutustevahelise koostöö tingimused ja kord

Määrus kehtestatakse kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 154 lõike 5 alusel.

§ 1. Reguleerimisala

(1) Määrusega reguleeritakse kinni peetud sõjavangi osas tehtavaid toiminguid, lühi- ja pikaajalise kinnipidamise põhimõtteid, kinnipidamisega seotud asutuste ülesandeid ning asutustevahelist koostööd.

(2) Määrusega ei reguleerita riikidevahelist sõjavangi üleandmise ja vahetamise korraldamist ega riigisisese informatsioonibüroo ülesandeid või selle tegevuse korraldamist.

(3) Kinnipidamist korraldavad pädevad asutused on vanglateenistus ja Kaitsevägi.

§ 2. Sõjavangi kinnipidamise ja kohtlemise põhimõtted

(1) Sõjavangi lühi- ja pikaajaline kinnipidamine ja kohtlemine toimub kooskõlas sõjavangide kohtlemise 12. augusti 1949 Genfi (III) konventsioonis (edaspidi *konventsioon*) sätestatud põhimõtetega.

(2) Sõjavangi tuleb kogu kinnipidamise ajal kohelda inimlikult ning teda ei tohi diskrimineerida rassi, rahvuse, soo, usutunnistuse, poliitiliste vaadete ega muu sellise tunnuse alusel. Igas kinnipidamiskohas tuleb sõjavangile tagada inimväärsed kinnipidamistingimused.

(3) Sõjavangil on õigus esitada kinnipidamistingimuste kohta taotlusi ja kaebusi kinnipidamist korraldavale pädevale asutusele.

§ 3. Terminid

Määruses kasutatakse termineid järgmises tähenduses:

1) lühiajaline kinnipidamine – sõjavangi ajutine kinnipidamine Kaitseväe poolt vahetult pärast tema kinni pidamist, kuni sõjavangi üleandmiseni pikaajalisse kinnipidamise kohta, mille jooksul täidab Kaitsevägi käesoleva määruse § 4 lõikes 2 sätestatud ülesandeid;

2) lühiajalise kinnipidamise koht – Kaitseväe kasutuses olev koht, kus sõjavangi peetakse kinni lühiajalise kinnipidamise toimingute tegemiseks, kuni tema üleandmiseni pikaajalisse kinnipidamise kohta;

3) pikaajaline kinnipidamine – sõjavangi kinnipidamine pikaajalises kinnipidamise kohas pärast lühiajalise kinnipidamise lõppemist kuni tema vabastamise, repatrieerimise või üleandmiseni;

4) pikaajalise kinnipidamise koht – vangla või muu kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 154 lõike 4 alusel antud Vabariigi Valitsuse korraldusega määratud koht, kuhu sõjavang paigutatakse pärast lühiajalise kinnipidamise lõppemist pikaajaliseks kinnipidamiseks;

5) registreerimiskaart – dokument, mis sisaldab sõjavangi registreerimiseks, tema kohta arvestuse pidamiseks ning tema transpordi ja üleandmise korraldmiseks vajalikku teavet;

6) sõjavangi staatuse määramine – toimingud, mille käigus tehakse kindlaks, kas kinni peetud isik vastab konventsiooni artikli 4 punktides A või B sätestatud tunnustele.

§ 4. Ülesanded sõjavangi lühiajalisel kinnipidamisel

(1) Kaitsevägi korraldab sõjavangi lühiajalist kinnipidamist.

(2) Kaitsevägi täidab sõjavangi lühiajalisel kinnipidamisel järgmisi ülesandeid:
1) isiku kinnipidamine, isiku tuvastamine, läbiotsimine ja registreerimiskaardi koostamine;
2) sõjavangi staatuse määramine;
3) sõjavangi kategoriseerimine auastme alusel, sealhulgas meeste ja naiste ning haige või vigastatud sõjavangi eraldamise korraldamine;
4) sõjavangile esmaabi andmine ja vajaduse korral tervishoiuteenuse osutaja juurde transpordi korraldamine;
5) piisava toidu, joogivee, esmaste hügieenivahendite kättesaadavus ning tualeti kasutamise ja pesemise võimaluse tagamine lühiajalises kinnipidamise kohas;
6) sõjavangi valve ja kaitse korraldamine;
7) sõjavangi vara hoiule võtmine ja selle dokumenteerimine konventsioonis sätestatud tingimustel;
8) pikaajalise kinnipidamise koha eest vastutava asutusega teabe vahetamine ning sõjavangi transpordi ja üleandmise korraldamine;
9) sõjavangile talle arusaadavas keeles tema õiguste ja kohustuste ning kinnipidamise koha reeglite tutvustamine;
10) sõjavangi kohta käivate andmete vangistusseaduse §-s 5^1 nimetatud registrisse kandmine.

§ 5. Asutuste ülesanded sõjavangi pikaajalisel kinnipidamisel

(1) Vanglateenistus korraldab sõjavangi pikaajalist kinnipidamist, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud ülesannete osas.

(2) Vanglateenistus täidab sõjavangi pikaajalisel kinnipidamisel järgmisi ülesandeid:
1) võtab sõjavangi pikaajalisse kinnipidamise kohta vastu Kaitseväe koostatud sõjavangi nimekirja ja sõjavangi registreerimiskaardi alusel;
2) kannab pikaajalise kinnipidamise ajal sõjavangi kohta käivaid andmeid vangistusseaduse §-s 5^1 nimetatud registrisse;
3) võtab hoiule sõjavangi valduses olevad esemed, mida tal ei ole lubatud kinnipidamise kohas hoida;
4) tutvustab sõjavangile talle arusaadavas keeles tema õigusi ja kohustusi ning kinnipidamise koha reegleid;
5) eraldab sõjavangid teistest kinnipeetud isikutest;
6) tagab pikaajalises kinnipidamise kohas sõjavangile konventsioonis sätestatud toitlustuse, riietuse ja hügieenivõimalused;
7) korraldab sõjavangile tema soovi korral töötamisvõimaluse;
8) võimaldab sõjavangile kirjavahetust, võimaluse korral telefonikõnesid ning ajalehtede, raadio või muude vahendite kaudu uudistega tutvumist;

9) tagab kinnipidamise kohas valve ja sõjavangile ohutu keskkonna;
10) võimaldab sõjavangil täita ja edastada konventsiooni artiklis 70 nimetatud vangistuskaarti;
11) võimaldab sõjavangil täita oma religioosseid kohustusi, sealhulgas osaleda usutalitustel, ning tagab selleks sobivad ruumid ja nende korrashoiu.

(3) Kaitsevägi täidab sõjavangi pikaajalisel kinnipidamisel järgmisi ülesandeid:
1) annab sõjavangi vanglateenistusele üle sõjavangide nimekirja ja sõjavangi registreerimiskaardi alusel koos tema kohta vajaliku teabe, hoiule võetud asjade ning nende kohta koostatud dokumentidega;
2) viib läbi sõjavangi distsiplinaarmenetluse vastavalt kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse §-is 156 sätestatule;
3) korraldab sõjavangi transpordi muu hulgas tervishoiuteenuse osutaja juurde ja ümberpaigutamisel uude pikaajalisse kinnipidamise kohta;
4) maksab sõjavangile palgaavanssi arvestades konventsiooni artiklis 60 sätestatud tingimusi.

§ 6. Nõuded lühiajalisele kinnipidamise kohale

(1) Lühiajalise kinnipidamise koha määrab Kaitseväe struktuuriüksuse ülem.

(2) Lühiajalises kinnipidamise kohas peab olema tagatud:
1) sõjavangi turvalisus ja tema valve;
2) sõjavangi kaitse vägivalla, väärkohtlemise, hirmutamise, solvamise ja avaliku uudishimu eest;
3) naiste ja meeste eraldi paigutamise ning vajaduse korral haigete ja haavatute eraldamise võimalus;
4) sõjavangi terviseseisundi hindamise, esmaabi andmise ning vajaduse korral tervishoiuasutusse toimetamise või meditsiinilise abi osutamise võimalus;
5) piisava toidu, joogivee, esmaste hügieenivahendite kättesaadavus ning tualeti kasutamise ja pesemise võimalus.

§ 7. Nõuded pikaajalisele kinnipidamise kohale

(1) Sõjavangi pikaajaliseks kinnipidamiseks kasutatakse vanglaid. Kui vanglaid ei ole võimalik kasutada, määratakse pikaajalise kinnipidamise koht vastavalt kriisiolukorra ja riigikaitse seaduse § 154 lõikes 4 sätestatud korrale.

(2) Pikaajalise kinnipidamise korraldamise eest vastutav minister või tema volitatud isik määrab sõjavangi kinnipidamiseks kasutatava vangla ning teavitab sellest esimesel võimalusel Kaitseministeeriumit ja Kaitseväge.

(3) Kui sõjavangi peetakse pikaajaliselt kinni vanglas, tagab vanglateenistus talle käesolevas määruses ja konventsioonis sätestatud nõuetele vastavad kinnipidamistingimused.

(4) Pikaajalise kinnipidamise koha ülema ülesandeid täidab ohvitseri auastmega isik.

(5) Kui sõjavangi pikaajaliseks kinnipidamiseks kasutatakse muud kinnipidamise kohta kui vanglat, peab pikaajalise kinnipidamise koht vastama konventsiooni artiklites 22–23, 25–30, 34 ja 38 sätestatud tingimustele.

(6) Kaitseministeerium tagab muus pikaajalises kinnipidamise kohas sõjavangi kinnipidamiseks vajalike ruumide ja varustuse olemasolu ning kinnipidamise koha vastavuse käesolevas määruses ja konventsioonis sätestatud nõuetele.

§ 8. Nõuded sõjavangi eraldamisele pikaajalises kinnipidamise kohas

(1) Vanglas eraldatakse sõjavangid teistest kinnipeetud isikutest.

(2) Kinnipidamise kohas tagatakse eraldi magamiskohad:
1) nais- ja meessõjavangidele;
2) ohvitseridele ja sõduritele;
3) nakkushaigetele, nakkuskahtlusega ja vaimuhaigetele sõjavangidele.

(3) Sõjavange võib paigutada eraldi ka käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetamata tunnuse alusel, kui see on vajalik kinnipidamise koha julgeoleku või riigi julgeoleku tagamiseks või kui sõjavang võib ohustada ennast või teisi isikuid.

§ 9. Julgeoleku tagamise meetmed pikaajalises kinnipidamise kohas

(1) Julgeoleku tagamiseks võib sõjavangi ja sõjavangi ruumi läbiotsida, piirata sõjavangi liikumisvabadust ning kohaldada vangistusseaduses nimetatud julgeoleku tagamise meetmeid.

(2) Sõjavangi ja personali kaitseks võib kasutada erivahendeid, teenistusrelvi ning ohjeldusmeetmeid.

(3) Sõjavangid on kohustatud järgima kinnipidamise koha sisekorraeeskirja.

§ 10. Sõjavangi transpordi korraldamine

(1) Sõjavangi transporti korraldab Kaitsevägi.

(2) Enne sõjavangide transportimise alustamist teavitab Kaitsevägi vanglateenistust nende eeldatavast saabumisajast.

(3) Transportimise ajal tagatakse sõjavangi turvalisus ja valve.

(4) Haiget või haavatud sõjavangi ei transpordita, kui sõjavangi terviseseisundist tulenevalt võib transportimine ohustada tema elu või tervist, välja arvatud juhul, kui transportimine on vältimatult vajalik tema ohutuse tagamiseks.

§ 11. Nõuded kinnipidamist korraldavale personalile

(1) Sõjavangi kinnipidamisega seotud ülesandeid täitval isikul peavad olema teadmised käesolevas määruses sätestatud ja konventsioonis sätestatud sõjavangi õigustest ja kohtlemise nõuetest.

(2) Sõjavangi kinnipidamist korraldav asutus tagab, et kinnipidamisega seotud ülesandeid täitev isik on läbinud asjakohase väljaõppe või koolituse, mille käigus on ta omandanud lõikes 1 nimetatud teadmised.

§ 12. Nõuded sõjavangi üle arvestuse pidamisele

(1) Sõjavangi kohta käivad andmed, kinnipidamise aeg ja koht dokumenteeritakse ning kantakse vangistusseaduse §-s 5^1 nimetatud registrisse.

(2) Lühiajalist kinnipidamist teostanud Kaitseväe üksus täidab sõjavangi kohta paberkandjal registreerimiskaardi.

(3) Registreerimiskaardi vormi kehtestab Kaitseväe juhataja või tema volitatud isik.

(4) Registreerimiskaardile kantakse vähemalt järgmised andmed:
1) sõjavangi üldandmed, sealhulgas sõjavangi ees- ja perekonnanimi, sünniaeg ja sugu, kodakondsus;
2) sõjavangi auaste;
3) kinnipidamise aeg, koht ja muud kinnipidamise asjaolud;
4) andmed sõjavangilt ära võetud esemete ja dokumentide kohta;
5) identifitseerimis- või teenistusnumber;
6) andmed riigi kohta, kelle relvajõududesse sõjavang kuulub.

§ 13. Nõuded sõjavangi töötamisele ja töötasu maksmisele

(1) Sõjavangilt võib konventsioonis sätestatud tingimustel ja piirides nõuda pikaajalise kinnipidamise koha toimimiseks vajalike tööde tegemist. Sõjavangile võib pakkuda muud tööd vastavalt vangla või muu pikaajalise kinnipidamise koha võimalustele.

(2) Tööle määramisel arvestatakse sõjavangi terviseseisundit, vanust, sugu, auastet ja füüsilist võimekust ning konventsioonis sätestatud töö- ja puhkeaja reegleid.

(3) Sõjavangile maksab töötasu kinnipidamist korraldav asutus, lähtudes konventsiooni artiklis 62 sätestatud nõuetest. Töötasu kulud kannab asutus, füüsiline isik või eraõiguslik juriidiline isik, kelle heaks sõjavang töötab.

§ 14. Nõuded sõjavangi arstiabi ja tervishoiuteenuste osutamisele

(1) Pikaajalises kinnipidamise kohas peab olema tervishoiuteenuste osutamiseks vajalikud ravimid, meditsiinivahendid ja tervishoiutöötajad.

(2) Sõjavangi terviseseisundit hinnatakse vähemalt kord kuus.

(3) Sõjavangile tagatakse võimalus pöörduda tervishoiutöötaja poole ja teatada oma terviseprobleemist. Sõjavangile antakse tema taotlusel läbivaatuse või ravi kohta tõend.

(4) Kui tervishoiutöötaja otsustab, et sõjavang vajab tervishoiuteenust, mida talle ei saa pikaajalises kinnipidamise kohas osutada, korraldab Kaitsevägi sõjavangi transpordi tervishoiuteenuse osutaja juurde.

(5) Väljaspool vanglat korraldab tervishoiuteenuse osutaja juures sõjavangi valve Kaitsevägi.

§ 15. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2027. a.

Kristen Michal
Peaminister

Martin Herem

Kaitseminister

Keit Kasemets
Riigisekretär